

Editor: Călin Vlasie
Corectură: Bianca Vișan
Tehnoredactare: Stelian Bigan
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Ionuț Broșțianu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BURLUI, VASILE

Mesaj către Criton / Vasile Burlui ; pref. de Ioan Holban. - București :

Cartea Românească, 2018

ISBN 978-973-23-3251-1

I. Holban, Ioan (pref.)

821.135.1

Copyright © Editura Cartea Românească Educațional, 2018

Editura Cartea Românească este un imprint

al Editurii Cartea Românească Educațional

www.cartearomaneasca.ro

Vasile Burlui

Mesaj către Criton

Cuprins

Alcatraz – Prefață de Ioan Holban / 5

Prea mult / 11
Diluviene ploi / 12
Inocența / 13
Mărul filosofului / 14
Pajiști albastre / 15
Minciuna / 16
Sihăstrie / 17
Dezamăgire / 18
Fiarele din codru / 19
Antroposofie / 20
Cunoașterea / 21
Perpetuum / 22
Lumina din noi / 23
Hora fatidică / 24
Câmpul de Cinabru / 25
Muzici de toamnă / 26
Aspilacopa (Pericopa de pe urmă) / 27
Elegia toamnei / 28
Poem necitit / 29
Așteptări / 30
Chemări abisale / 31
Ultimi barbarorum / 32
Urbe în sărbători / 33
Vânzător de imagini / 34
Inocență pierdută / 35
Calea Regală / 36
Crăciun 2016 / 37
Himera / 38
Oglinda / 39
Avatar / 40
Ursitoarele / 41
Haine vechi / 42

Athanor / 43

Poate / 44

Afurisită, noaptea albă / 45

Încă mă mai tem / 46

Timpul meu / 47

Anul cosmic 2017 / 48

Muzeu de ceară / 49

Suflet rătăcit / 50

Litanie / 51

Fântânile din Alcatraz (poemul izolării) / 52

Parfumul Trecherilor / 53

Templele / 54

Cuvinte / 55

Cicluri astrale / 56

Victorie / 57

Cântul lunii / 58

Gând furat / 59

Îmblânzitor de cuvinte / 60

Ispita / 61

Ignobilă, făptura / 62

Walkiriile / 63

Altădată / 64

Imn / 65

Pasul tău / 66

Imaginare lumi / 67

Alterități / 68

Neliniști nocturne / 69

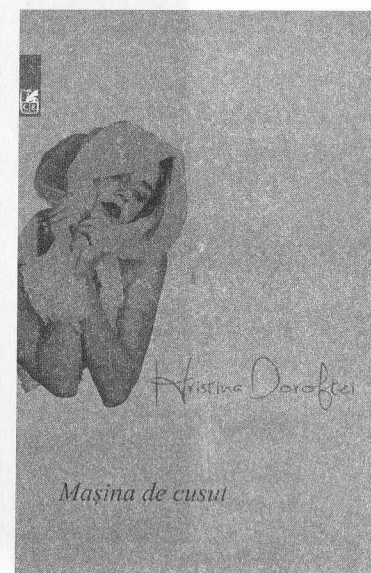
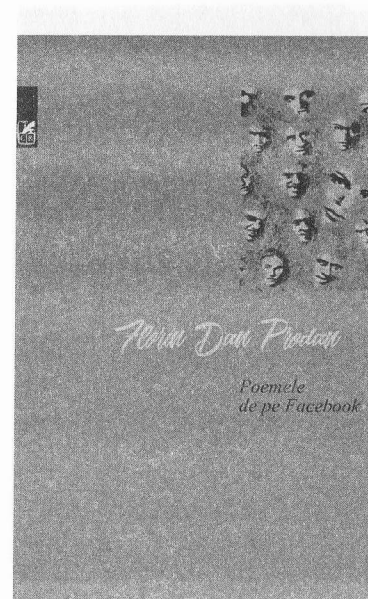
Dureroase faceri / 70

Mirul de foc / 71

Etern călător / 72

Continua cădere / 73

În colecția Cartea de poezie au mai apărut

„...îi sunt dator lui Asclepios un cocoș,
vă rog să nu uitați să i-l dați!”

(Socrate)

Alcatraz

În cea mai recentă carte a sa, *Mesaj către Criton*, poetul Vasile Burlui pare a ieși nu doar din formula volumelor precedente (sonetul, mai cu seamă), dar pare a părăsi și zodia durerii, a suferinței, din poemele care au modelat, în timp, în cele opt cărți, un chip al disperării; acum, în urmă, poetul regăsește „luminile splendorii” și lasă lui Criton – nu atât un personaj, cât un simbol, cel ce încearcă să-l salveze de la moarte pe Socrate care, iată, îi spune „îi sunt dator lui Asclepios un cocoș, vă rog să nu uitați să i-l dați!” – „sarcina” veghei, a trezviei de lângă cel care refuză să accepte salvarea: Vasile Burlui alege să iasă, și el, într-un mesaj către Criton, din „structurile învechite” ale unui *lamento* fără sfârșit: „Prea mult ne-au bîntuit poemele durerii,/ / Și-au scrijelit în noi crevasele adînci,/ Au modelat în carne chipul disperării,/ Ne-au aruncat în beznă și ridicat în furci./ Prea mult au vînturat văzduhuri, cum cocorii/ S-au adunat în cîrd pe cerul toamnei,/ Acoperind cu umbra lor luminile splendorii/ Și-au coborît în suflet cețurile spaimei./ / Prea mult ne-am tot hrănit în cîntul lor,/ În miezul zilei sau în ceas de noapte,/ Ne-au dăruit foșnirea florilor ce mor/ Și scrișnetul nălucilor în șoapte./ / Prea mult ne-au cotropit, prea mult/ Au treerat în orizonturi pînea suferinței,/ Au îngropat speranța în lutul de demult/ Acoperită în marama umilinței./ / Prea mult le-am cuibărit în suflet/ Și le-am hrănit rostirea cu lacrimile grele,/ Prea mult ne-au răvășit în umblet/ Și ne-am deprins prea mult să viețuim cu ele” (**Prea mult**). În fond, deși pare a transcrie o experiență existențială de limită, încercînd

suferința pînă dincolo de marginile suportabilității, poezia lui Vasile Burlui e a unui *parnasian* în paradigma de sensibilitate a unui neoromantic, experimentul său liric aflîndu-se în imediata vecinătate a „modelului”, dintr-o altă epocă, al lui Al. Macedonski; receptarea (aproape) strict senzorială a lucrurilor, cultul formei, în sonet și rondel, proiecția în istoria civilizațiilor și mitologiilor străvechi, „plastica” versului, cromatica și dimensiunea sa picturală, efortul obiectivării lirismului par a-l trimite pe Vasile Burlui într-o fotografie „în sepia”, dintr-o cafenea pariziană, lîngă un pahar cu absint, alături de Th. Gautier, José Maria de Heredia, Catulle Mendès, Sully Prudhomme, François Coppée, plănuiind, însă, să schimbe locul la cafeneaua de vis-à-vis, lîngă simbolisti; omul e din alt veac, poetul de azi aduce de acolo miracolul formelor perfecte, (în)cîntarea lor: „În formă, echilibru clasic și perfect, / Ivit miraculos dintre prefacerile verii, / În armonii de curbe-avînd efect / Și cu geneză-n floarea primăverii. // Miracolul îngemănării cu razele solare, / Iar în răcoarea nopții cu străluciri de lună, / Toamna risipită-n țipăt de cocoare, / Sub coaja-îmbujorată neliniștea adună. // Rostogolește-n noaptea înmiresmată / Aromele păstrate-n miezuri albe, / Iar în semințe-adună laolaltă / Speranța anilor ce vor veni în salbe. // O epidermă fină acoperind o sferă, / Un univers întreg atîrnă de o creangă, / Iar filosoful antic încă tot mai speră / Să-i smulgă taina tainelor întregă” (**Mărul filosofului**).

Poate părea surprinzătoare trecerea de la un (neo)romantism sub asaltul imaginilor expresioniste din **Interogațiile lui Așur**, **Via Dolorosa**, **Concert brandenburgic**, **Cîmpiile Okavango** sau **Sărutul leprosului** înspre luxul, calmul și voluptatea simbolistilor și parnasienilor; în fapt, forma clasică a poemului nu e decît o altă carceră a suferinței, a cuvintelor năruite în tăcere și nu e nicidecum o despărțire de ceea ce va fi fost matricea lirismului, ci o închidere definitivă a aceluia *lamento*, cum insecta „adormită-n chihlimbar” ori perla în scoica sa: cei „doi poeți” sînt într-o relație de *geneză reciprocă*, primul lăsîndu-se, de pildă, purtat în cavalcada cailor negri, iar celălalt, prins în haloul fantasmei pajiștilor albastre: „Cai negri, cai negri pe pajiști albastre, / Călcînd tumultuos peste viețile noastre, // Aleargă pe cîmpuri, ca nori de furtună, / Din neguri, din cețuri, sălbatici se-adună. // Coboară din hăuri, strecurați

printre astre, / Călcînd cu copita peste pajiști albastre. // De nimeni mânați, în goană nebună / Sfărîmă-n galopuri și stele, și lună. / În cavalcade irump peste suflet stingher, / Drapînd în zăbranic și ultimul petec de cer. // Hergheleile negre, alergînd peste-naltele creste, / Nechează în hohot peste cîmpuri celeste. // Cum copiii orfani adormiți sub cerul deschis, / Spre pajiști albastre ne cheamă un vis. / Rătăciți prin destine pe cărările noastre / Visăm cu-ndrăzneală la pajiști albastre” (**Pajiști albastre**). Nălucirea e reazemul într-o lume care „se-nvîrte nebună în jur”, visul e alternativa la aceeași lume a ziarelor și flașnetelor, a „sumbrelor precupețe”, în groază și minciună, cu prostia scăpată pe străzile ocupate de cei ce se înghesuie la „ciorba din marmite”, cînd Moș Crăciun se vinde „pe trei parale”; visul, fantasma, nălucirea au, în poezia lui Vasile Burlui, culoarea albastră, în metafora obsedantă a unei cromatici care e a deschiderii orizonturilor succesive și, deopotrivă, a închiderii cerului, ca o lespede peste lumea lui Cain, apăsată / vinovată de jertfa chistică, suferind de spaima „zborului în infinit”, de Marea Trecere a lui Blaga, deși poartă, încă, în ea însăși, magia de lumină: „lumînarea stelelor albastră”, marea cea albastră, cerul „cu fulgerări albastre”, zboruri albastre, „apa ecranelor albastre”, bolțile albastre, înălțimile și ceața albastre, dar și „violetul florilor de leandru”, lumina din cicoare, cerul de peruzea figurează una din metaforele cele mai puternice din *Mesaj către Criton*. Nălucirea pajiștilor albastre, la care „visăm cu-ndrăzneală”, aduce aminte de parabola păsării albastre dintr-o proză a lui E. Lovinescu, tipărită în 1910, în revista *Falanga literară și artistică*. Iată destinul pe care ursitoarea „bătrînă și gîrbovită de vreme” i-l prezice lui Cătălin: „Lumea întreagă va sta la picioarele tale; firea își va dișterne pentru tine toate farmecele ei. Dar tocmai din ușurința cu care îți vor fi la îndemînă, să izvorască nemulțumirea; să dorești deci ceea ce e departe și nu se poate avea cu ușurință; să n-ai odihnă pînă nu-i prinde și împlinzi pasărea rară, pe care nimeni n-a prins-o pînă acum: *pasărea albastră*”; iată acum și „referința” parabolei: „Ceva din sufletul lui Cătălin avem cu toții... O zîină răutăcioasă ne-a sădit în suflet o năzuință către lucruri care nu sunt, făcîndu-ne să trecem cu nepăsare pe lîngă ceea ce ar trebui să facă fericirea și frumusețea acestei lumi. Nu ascultăm la glasul

privighetorii pentru că ne gândim la *pasărea albastră*: cărțile lui Vasile Burlui sînt o continuă căutare a păsării albastre, printre caii negri de pe pajistile albastre ale poeziei.

Într-o altă ordine, poezia din *Mesaj către Criton* se organizează, în structura sa de profunzime, în jurul unor imagini ale *închiderii*, ale unei lumi *ferecate*, ființa căutînd mereu un adăpost, de la cel precar al cetinilor, pînă la încăperea cu șapte lăcate de fier, culcușul lupilor, carcera, hrisoavele, cărțile, însuși „poemul izolării” scris lîngă *Fîntînile din Alcatraz* și în *Sihăstrie*: „M-am ferecat sub șapte lacăte de fier, / Mi-am ferecat și gîndul, și cuvîntul, / La mine-ajung doar plînsetele stelelor ce pier / Și foșnetul de frunze cînd le bate vîntul. // Cînd setea mă doboară beau lacrima din rouă / Și mă hrănesc cu mituri spulberate, / Am adăpost sub cetini cînd din ceruri plouă / Și-mi oblojesc tristețea cu pagina poemelor furate. // Fiara deznădejdiei o mai hrănesc din palmă, / Cînd mă întorc spre seară din ogor, / Primesc atunci binețe o sudalmă, / Și șoapta amintirilor ce sîngeră și dor. // Caut culcuș cu lupii, în iernile geroase, / Și urlu uneori să-mi sperii nebunia, / Cărțile mă mustră din paginile roase, / Pasărea de noapte îmi poartă-n vers simbria” (*Sihăstrie*). Poetul caută în *Mesaj către Criton*, ca și în cărțile precedente, realul de *dincolo*, al imaginarului, găsit aici în mitologia Mesopotamiei, a akkadienilor și Egiptului antic: acolo sînt Anu, zeul cerului pentru sumerieni, al vînturilor primordiale („Se ridică Anu din jîlțurile sale, / Îscînd furtuni cumplite pe Pămînturi, / În Ceruri se-nfruntau Făpturile Astrale, / Fantastică, vestirea plecă în șapte vînturi”, scrie Vasile Burlui în *Cunoașterea*), lupii galactici care „ne urlă flămînzi”, Iisus, Întîi Venitul, din poeme precum *Perpetuum*, *Lumina din noi*, *Poate*, dar și Apele de Jad ale Chinei, athanorul și, mai ales, *cinabrul* alchimiștilor care, prin calcinări succesive, urmăreau să obțină aurul filosofal – cinabrul e simbolul morții, dar și al renașterii, asemeni păsării Phoenix după propria-i combustie: „Pășeam pe ceruri ca Iisus pe ape, / Simțînd, fierbinte, Ursa sub picior, / Cîmpul de Cinabru mi se părea aproape / Și nu știam atunci că visele ne dor. // Pe stîlpii lumii cînd m-am sprijinit, / Priveam pe boltă stelele cum cad, / Am decăzut apoi cu suflet prihănit / Și m-am scădat în Apele de Jad. // Pe Cîmpul de Cinabru sînt sfîșiat duios, / Din cîrnuri sîngele

țîșnește-n valuri, / Logosul mă cheamă la izvoare, credincios, / Dar eu mă-mpărăștii visător pe maluri. // Pășesc pe stele ca Iisus pe ape, / Amețitoare umbre mă spulberă în hăuri, / Din lanțuri monștrii nopții vor să scape, / Lumina sfîntă se sfîrșește-n găuri. // Trist călător în barca rătăcirii noastre, / Mă răscolește țipătul macabru, / Cînd sfîșiat sub cerul cu fulgerări albastre / M-am exilat în Cîmpul de Cinabru” (*Cîmpul de Cinabru*). Acolo, pe Cîmpul de Cinabru, în athanor, în limpezimea Apelor de Jad, lîngă Anu și printre lupii negri galactici se află, iată, *timpul* cunoașterii, dincolo de *vremea* unui real în descompunere, în surpare sub semnul fiarei deznădejdiei, cu bourii negri asociați prohodului dintr-un poem precum *Parfumul Treckerilor*, cu lupii „infernali” (din codru) și cei „benefici” (galactici), caii negri în cavalcadă și, mai ales, cu Himera care, în lirica lui Vasile Burlui, nu e un substantiv comun (fantasma, iluzia, ceea-ce-se-vede-nefiind), ci personajul mitologic, monstrul feminin (tricefal, un cap de leu, unul de capră și unul de șarpe), Himaira vechilor greci: „Se svîrcolesc în mine misterioase umbre, / Însoțitori tăcuți ai vieților trecute, / Cu aripi străvezii peste cotloane sumbre, / Prea doritori de zboruri spre spații nevăzute. // Îmi răscolesc prea des secunde fragile, / Clădite-n echilibru de firave speranțe, / Cînd visele se țes spre înălțimi, agile, / Și-s prăbușite-n arderi de vechi intoleranțe. // Mă liniștește-n scîncet la poarta dintre veacuri, / Cînd plîngem împreună, desmoșteniți și goi, / Himera reclădită, cu ochii încă-n aburi, / În fulgerarea scurtă ajunsă pîn’ la noi. // Voi evada din sine spre spații necuprinse, / Și mîngîind cu ochiul, prea strălucită, sfera, / Voi reveni în topos cu gîndurile ninse, / Ca străvezie umbră, rostogolind Himera” (*Himera*).

Poetul care va fi trăit „secunda milenară” lîngă Anu, în preajma Himerei, într-un templu din Egipt, cu Zoroastru, avînd, spre deosebire de atîția alți poeți, nostalgia Nordului, a fiordurilor, ghețurilor, prințeselor zăpezii din Hiperboreea este, iată, *cel căzut*, Cain, eternul călător, un *avatar*, trăind în amintirea unei fantasme așteptate „la Pietrărie” (*Pasul tău*), descoperind altfel alteritatea (*Alteritate*), vestind apocalipsa în *Dureroase faceri* ori pierzîndu-se în departele unor antologice *Muzici de toamnă*, în elegia unui poet de pe primul raft al bibliotecii liricii noastre contemporane: „Să cîntăm în surdină despre iubire și despre moarte, /

Cu strunele rupte să cîntăm în soapte./ Să nu trezim din somnul
lor greu/ Nălucile nopții sau neînduplecatul lor zeu.// Va fi cîn-
tul nostru un geamăt sau o povară,/ Blestemat peste zi și adunat
înspre seară,/ Cu uși și ferestre închise, șoptit lingă foc,/ Smuls
din năpastă și lipsit de noroc.// În seri fără lună presărat peste
lunci,/ În seara damnată spînzurat pe uluci,/ Să-l murmure vîn-
tul în frunza de plop,/ În seara de toamnă un scîncet să-ngrop.//
Gîndurile mele suspendate sub stele,/ Să rostească în soaptă cu-
vințele grele,/ Cu strunele rupte să murmure-n noapte/ Un cînt
de iubire, un cîntec de moarte."

Ioan Holban

Prea mult

Prea mult ne-au bântuit poemele durerii,
Și-au scrijelit în noi crevasele adânci,
Au modelat în carne chipul disperării,
Ne-au aruncat în beznă și ridicat în furci.

Prea mult au vînturat văzduhuri, cum cocorii
S-au adunat în cârd pe cerul toamnei,
Acoperind cu umbra lor luminile splendorii
Și-au coborât în suflet cețurile spaimei.

Prea mult ne-am tot hrănit în cântul lor,
În miezul zilei sau în ceas de noapte,
Ne-au dăruit foșnirea florilor ce mor
Și scrâșnetul nălucilor în soapte.

Prea mult ne-au cotropit, prea mult
Au treerat în orizonturi pâinea suferinței,
Au îngropat speranța în lutul de demult
Acoperită în marama umilinței.

Prea mult le-am cuibărit în suflet
Și le-am hrănit rostirea cu lacrimile grele,
Prea mult ne-au răvășit în umblet
Și ne-am deprins prea mult să viețuim cu ele.

Diluviene ploi

Diluviene ploi devorându-mi singurătatea,
Demolând structuri învechite, spulberând vanitatea,
Cod roșu, cod galben, cod portocaliu,
Au dospit în sufletul meu fără să știu.

Cu viitura lor, de prin ascunziș scot la iveală,
Și patimi ce zac adormite, și nori de-ndoială,
Și gândul sperjur, jurăminte trădate,
Iubirile vechi, și cugetul plin de păcate.

În van încerc să reclădesc acoperământul,
Eu cel care, mincinos, am călcat legământul,
Nesățios am sorbit lumina din stele,
Risipind raza prea pură ce venea dinspre ele.

De-atâtea ori, cu migală am reclădit
Ceea ce apele în furia lor au năruit.
Cod roșu, cod galben, cod portocaliu,
Mi-au bătuit zidurile de când mă știu.

Inocența

Mângâiam cu mâna sau c-un gând,
Incandescente, stelele din slavă,
Dar adormeam în zboruri mai flămând
Și tulburat, cu inima bolnavă.

Ciopleam întruna la cuvinte,
Ca să obțin din sfărâmări tăcerea
Și-ades plângeam pe-a slovei oseminte,
Îngenuncheat cerșindu-le iertarea.

Cuprins în vortexul secundelor meschine,
Nu-mi amintesc nici veacul și nici clipa
Când am pătruns esența slovelor străine,
Acoperindu-mi goliciunea cu aripa.

Atunci, în cerul înstelat s-a rătăcit o rază,
În haos spulberându-mi reverența,
Și am slăvit cu lacrimi clipa trează
Ce-mi pârlolise-n flăcări inocența.

Mărul filosofului

În formă, echilibru clasic și perfect,
Ivit miraculos dintre prefacerile verii,
În armonii de curbe-având efect
Și cu geneză-n floarea primăverii.

Miracolul îngemănării cu razele solare,
Iar în răcoarea nopții cu străluciri de lună,
Toamna risipită-n țipăt de cocoare,
Sub coaja-îmbujorată neliniștea adună.

Rostogolește-n noaptea înmiresmată
Aromele păstrate-n miezuri albe,
Iar în semințe-adună laolaltă
Speranța anilor ce vor veni în salbe.

O epidermă fină acoperind o sferă,
Un univers întreg atârnă de o creangă,
Iar filosoful antic încă tot mai speră
Să-i smulgă taina tainelor întreagă.